

Nuuk, 8. august 2014

UKA 2014/43

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

BNP taamaallaat atornagu Gross National Happiness (GNP), Environmentally Sustainable National Income (eSNI), Net Economic Welfare (NEW) imaluunniit Happy Planet Index (HPI) ilanngullugit siunissami aningaasaqarnikkut uuttortaatit allaasinnaasut atorneqarsinnaaneri pillugu nalunaarusiornissamik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Naaja Nathanielsen, Inuit Ataqatigiit)

Tunngavilersuut

Siunnersuut matumani pineqartoq 2012-imi akuersissutigineqaraluarpoq qinersisoqartus-sanngormalli nalunaarusiassa q suliaralugu naammassineqanngitsoorpoq.

Nunarsuaq tamakkerlugu aningaasarsiornikkut ajornartorsiorneq silallu pissusaanik nanertorneqarneq ukiuni makkunani atukkatsinnik aqusaagaqartilluta nutaanik ingerlavissarsiortariaqarpugut. Ineriartortitsineq pissarissaarnerlu allatut eqqarsaatigalugit aallartittariaqarpugut. Inuusaasitsigut avatangiisitsinnik artukkiinnginnissarput eqqarsaatigalugu ineriartorneq ajunngitsoq ineriartornerlu ajortoq annertunerusumik immikkoortittariaqarpavut.

Nunap iluani aningaasarsiornikkut inerititsinnik uuttortaatit (BNP) ullumikkut nunap aningaasarsiornikkut ineriartorneranik naliliinermut atorneqarput, taamatullu nunap pineqartup aningaasarsiornikkut ingerlatsinera nunanut allanut taamaalilluni assersuunneqarsinnaasarluni. BNP atorlugu piffissami aalajangersimasumi nunap killeqarfiata iluani isertitat qanoq naleqartiginerinut uuttuutaasarpoq. 2006-mili Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmi nioqqutissiornermik tunngavilimmik nuna tamakkerlugu ilanngullugu naatsorsuusiortoqartarsimavoq.

Aningaasaqarnermut ilisimatuut akornanni nalinginnaasumik ilisimaneqarpoq BNP uuttortaatissatut atussallugu pitsaanerpaajunngitsoq. Assersuutigalugit avatangiisinik, nunamik pisuussutinillu uumassuseqartunik innarliinerit BNP-mik naatsorsuusiornerni ilaatinneqarneq ajorput, naak tamakku tamakkiisumik nakkarsaasutut 'naleqaraluartut'. Killormulli uuliasiornermi maqittoortoqartillugu saliisimaneq aningaasarsiornermut suliaasaqartitsimmat ukiup ingerlanerani BNP-p katinnerani iluaqutigineqartut ilanngunneqartarpoq. Ilaatigut assigiinngissutsit, atugarissaarneq uuttortaanermut ilanngunneqartanngimmata, kiisalu aningaasarsiorneq pisortatigoortumik ingerlanneqanngitsoq aningaasartaqanngitsorlu ilanngunneqartannginnerat BNP-p atornerani amigaatigineqarput.

Oqaatigisariaqarporli BNP nunarsuaq tamakkerlugu aningaasaqarnermut uuttortaatitut nalinginnaasumik atugaasoq, taamaammallu nunat akornanni assersuusiornissanut pinngitsoorneqarsinnaanani. Taamatuttaq BNP-p atoruminarnera eqqaasariaqarpoq. Taamaammat BNP imaaliillaannaq atorunnarsissinnaanngilarput. Uangali isumaga naapertorlugu BNP-p uuttortaatit allanik ilaneqarnissaa assigiingitsutigut iluaqutaasinnaassasorinarpoq.

60-ikkunni Holland-imi naatsorsueqqissaartarfimmit uuttortaatissaq alla pilersinneqarpoq, eSNI-imillu taaguuserneqarluni – nunap iluani avatangiisitigut piujuaannartitsineq tunngavigalugu isertitanik uuttortaatalluni. eSNI-p atorneratigut nunami aningaasarsiornikkut

piujuaannartitsinermut akornutaasut piiarneqartarput. Taamaaliornikkut aningaasarsior-nikkut ineriartortitsineq avatangiisinut illersuisuunersoq innarliinersorluunniit maluginiar-neqartarpoq.

1972-imi Yale Universitet-imi ilisimatuut uuttortaat *Net Economic Welfare (NEW)* pilersippaat. (aamma Measure of Economic Welfare-imek (MEW) taaguuteqartinneqartoq). Tassaavoq nunap aningaasarsior-nikkut tamakkiisumik angusaanik uuttuutaasoq, taamatullu aningaasarsiornerup ajunngitsumik ingerlaneranik takutitsisuulluni. NEW BNP-mik aallaa-veqarpoq, tassungali ilanngunneqartarput sulinngiffeqarnerup nalinga aammalu aningaa-sarsiorneq akileraarutit avataasigut ingerlanneqartoq, taamatullu naatsorsueqqissaarnermi ajoqutaasinnaasut, mingutsitsinermut tunngasuusinnaasut, ilanngaatinneqartarlutik.

Happy Planet Index imaluunniit nunarsuarmut pilluartumut uuttortaat atorlugu piujuaannartitsineq aallaavigalugu nunami innuttaasut qanoq pissarisaartinneri atugarissaartinnerilu pilersinneqarsimanersoq naatsorsorneqarsinnaavoq. Tamatumani nunat avatangiisiminnik innarliinerusut appassisumik inissittarput.

Gross National Happiness imaluunniit nunap tamakkiisumik pilluarneranik uuttortaat atorlugu toqqammavigisat pingaarnert sisamat najoqqutarineqartarput, tassaallutillu inuiaqatigiit piujuaannartitsineq naligiissumillu aningaasarsior-nikkut ineriartornerat, ava-tangiisinik mianerinninnerit, kulturimik atatitsineq siuarsaanerlu kiisalu naalackersueriaatsit ajunngitsut.

Uuttortaatit taakku allaassuseqartut sisamat tamarmik ilisarnaatigaat aningaasarsiorneq immikkoortillugu uuttortataannnginnamik. Ajornartorsiulli uaniippoq naliliinerunikkut sulia-rineqarnerummata, tamannalu imaannaanngitsutut pisariusutullu oqaatigineqarsinnaalluni, ilanngullugulu BNP-mik atuinermut naleqqiullugit nunat tamalaat akornanni assersuu-siorsinnaanerit killeqarnerullutik.

Taamaakkaluartorli nalinginnaasumik aningaasarsior-nikkut ineriartornerput uuttortaan-nagu aamma aningaasarsior-nikkut ineriartorneq silinnerusumik isigalugu iliuseqarsinnaa-galuarutta nunatsinni innuttaasunut nunanullu allanut malunnaatilimmik takutitsisinnaa-galuarput.

Pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassat

Nalunaarusior-nissaq aningaasaliissutaareersimasut iluini ingerlanneqarsinnaanissa ilimagi-neqarpoq.

Massuma kingorna naatsorsueqqissaarnikkut annertunerusumik anguniagaqarnissaq aala-jangiunneqassappat nunatsinni naatsorsueqqissaartarfimmut aningaasaliissutit annikigisas-saannngitsut atortariaqarnissaat naatsorsuutigineqartariaqarpoq.

Namminersorluni inuussutissarsiuteqartunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassat

Kingunerisinnaasaanik soqanngikkallarpoq.

Innuttaasunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassat

Kingunerisinnaasaanik soqanngilaq.